

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quousque liceat transitus ad Religionem laxiorem, vel aequalem, iure
communi spectato. § 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

transitum canonicorum ad monachalem ordinem esto strictiorem prohibuisse, & irritasse, non inde inferitur prohibitum, irritumque esse transitum canonicorum regularium inter se, vel monachorum, aliorumque religiosorum ex laxiori religione ad strictiorem, quia prohibitiones, & annullationes non debent extendi ultra casus expressos. Præterea, esto in illo textu. Urbanus transitum canonicorum prohibuerit, & irritaverit. In cap. tamen statim sequenti videtur irritationem sustulisse, & prohibitionem temperasse: ibi enim ex permissione superioris, & congregationis permittitur transitus canonicorum ad religionem monachalem, in quo manifestè prohibitio facta in cap. mandatum temperata est. Irritatio videtur sublata: siquidem receptus monachus sine commendatiis literis non præcipitur reuocari: sed apertius id constat ex decisione Alexand. III. in cap. sanè de Regularibus: ubi canonicus regularis fugiens in aliud monasterium, ibique receptus permittitur remanere, si perfectionis religionis illud sit. Neque ex eo quod textus utatur, verbo *permittitur*, inferendum est Pontificem ibidem dispensasse, ut voluit Panormit. quia si dispensatio esset, non steterit ille religiosus ante ralem dispensationem cum pura conscientia, ut supponit textus, & facta dispensatione non esset ibi permittendus existeret absque professionis ratificatione. Neque illa dispositio vim legis haberet perpetuo seruanda, ut verè habet. Verbum autem *permittitur* capè non significat dispensare, sed non alterare, nec imutare, sed res in eodem statu relinquere. Ab Innocent. III. est Textus in cap. intelleximus de statu, & qualitate, ubi de canonico regulari facto monacho postea redeunte ad canonicum, ibique in Abbatem electo, quia rite munus suum gererat, approbatur electio. Ergo signum est monachalem professionem nullam fuisse. Sed hic textus, ut constat ex solutionibus, quas ibi adducit Glossa non conuincit, professionem in strictiori religione factam inuálidam esse primò, quia non constat monasterium illud, ad quod ille canonicus transierit, strictius esse. Deinde non constat professionem fuisse, sed solum ibi aliquando permanisse quod fieri poterat in habitu nouitiorum. Tandem inducitur Textus in cap. licet, de Regularibus, ubi exculatur à molestia transiens ad strictiorem religionem, quia dignoscitur corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta transire. Ergo à contrario molestandus esse, si aliqua ex his conditionibus deficeret. At quoties transitus fit in consulto superiori, vel cum iactura religionis deserat, aut ex prauo fine non fit puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta. Ergo transiens deficiente aliqua ex his conditionibus molestandus est. Ergo signum est professionem inuálidam esse. Verum nec hic textus hanc nullitatem probat. Concedo namque sic transentem molestandum esse, quia inordinatè transit. At vnde constat per reuocationem molestandum esse, cum possit seclusa reuocatione alii parèis molestare? Et esto reuocandus esset, non inde inferitur professionem fuisse nullam: quia non reuocatur, ut in priori professione perseveret, sed ut ibi pœnas huius transitus inordinati, & debito modo transcat. Quo displicet Sanch. lib. 6. c. 7. n. 91. fateri, quando sic transitus cum iactura religionis deserat, in hoc enim casu concedit & professionem valere, & reuocandum esse sic transentem beneficio restitutionis. Ergo ex reuocatione non inferretur sufficientis argumentum ad probandam nullitatem professionis. Præterea aduersus Sanch. sic argumentor. Si transitus cum iactura religionis deserat non inducit nullitatem professionis, neque etiam defectus petite licentiæ, & zeli melioris frugis eam inducere potest. Tum quia æquè hæc conditiones in dicto cap. licet, requiruntur, & eodem tenore verborum, & in eadem clausula sunt constitutæ, ut legenti textum constare potest. Tum quia transiens cum iactura græui religionis deserat, ac proinde peccans non zelo melioris frugis, corde puro, & conscientia bona duci potest. Neque licentiam perit cum debita humilitate, & puritate, siquidem non manifestat circumstantiam ita grauem præiudicij religionis deserat. Ergo dicendum est vel professionem factam, in qua deficit zelus melioris frugis validam esse, vel affirmandum professionem cum iactura religionis deserat validam fore. Ac in dicto cap. licet, pro nulla ex his professionibus est irritatio apposita. Ergo dicendum est, omnes illas validas esse. Post Innocent. III. nullus est Pontifex spectato iure communi, qui transitum ad strictiorem religionem non petita licentia annullauerit. Ergo absolutè validus est: excipio constitutionem Martini IV. in extraneam. viam, de regularibus, specialiter loquentem de mendicantibus ordinibus, de qua infra.

3. Ex his inferitur, religiosum sic transentem post professionem in strictiori reuocandum non esse, sed pro qualitate culpæ ibidem puniendum. Quod ut benè notat Suarez dicto cap. 10. n. 27. intelligendum est quando constat religionem ad quam transit strictiorem esse: nam si dubium sit, reuocari potest, quia transitus nullus est, quovisq; superior licentiam concedat, vel eo tenente per superiorem vtrique religioni communem dubium decidatur. Sed quid si non admodum professionem in strictiori religione emisit, & ad illam transiit nò per-

ta licentia, eritne reuocandus? Negat Suarez dicto c. 10. n. 26. sed quod ea reuocatio videatur inuálidam, quandoquidem reuocatur petita licentia, sed non concessa reuerti potest. Quæ ratio non est satis efficax: siquidem facta reuocatione, forte religiosus in priori religione mutato proposito permanebat, vel saltem seruato iuris ordine ad strictiorem transiit. Quapropter si in eo casu censerem non esse reuocandum, quando superior, à quo erat licentia postulanda, certus esset transentem zelo melioris frugis habitum assumpsisse. At quia merito præsumere potest potius leuitate, quam charitatis zelo motum esse qui obedientiam virtutem violauit: ea de causa reuocatur transentem absolutè potest, ut maturius causam examinet, & transitus fiat iuris ordine seruato & ita docuit Sanch. lib. 6. sum. c. 7. n. 95.

§. V.

Quovisq; liceat transitus ad religionem laxiorem vel æqualem iure communi spectato

S V M M A R I V M.

1. Iure communi non licet, sed ex dispensatione.
2. Pontifex nec licitè, nec validè potest concedere transitum absque causa ad religionem minus perfectam.
3. Prælati religiose potest stante causa legitima facultatem tibi concedere transiendi ad religionem æqualem strictiori idèmq; dicendum est de religione minus stricta.
4. Aduersus secundam partem conclusionis arguitur.
5. Fie satis argumentis.
6. Quæ sit causa legitima arbitrio prudentis diuindandam est. Hæc causa legitima ex triplici capite oriri potest.
7. Quis prælati hunc transitum causa iusta intercedente concedere possit: Plures affirmant, Provinciales vel Generalem in non exemptis, in exemptis Episcopum. Verius est spectato iure communi quemlibet prælatum consentiendum posse.
8. Respondetur fundamentis contrariis.
9. An ad huiusmodi transitum in æqualem, vel minus strictam religionem consensus consentus necessarius. Plures negant. Verior est affirmatiua sententia.
10. Satisfit fundamentis contrariis.
11. Transitus ex uno gradu ad alium in eadem religione fieri potest.
12. Hunc transitum facere potest immediatè prælatum consentus, nisi Provinciali, vel Generali referentur sit.

1. **C**auteritate religionem æquæ, vel minus strictam ingredi. Tum quia non potes propria autoritate votum nisi in melius commutare. Tum præcipue, quia per professionem te religioni tradidisti cuius traditionem violare non potes absque legitima causa, quæ nulla alia est, nisi Dei obsequium, & tuis spiritualis profectus. At si religio, ad quam transire vis est æqualis perfectionis, neque maius Dei obsequium, neque spiritualis profectus in eo transitu intercedit. Non igitur propria autoritate id fieri potest. Iure autem positio communi non inuenitur concessus transitus ad religionem laxiorem vel æqualem. Solum enim Martin. IV. in extraneam. viam. ambrosio, de Regularibus, prohibens mendicantibus transitum ad quamcumque religionem sine sedis Apostolicæ licentia Carthusiam ab illa prohibitione exceptis, vel quia paratè Carthusiam omnibus mendicantibus strictiorem esse, vel potius quia paratè esse securiorem. Restat ergo, ut ex dispensatione hic transitus fieri possit. Sed quis est, qui hæc dispensationem valeat concedere tam ad religionem æqualem, quam ad minus strictam? Nemini est dubium Pontificem posse non solum quatenus vniuersalis Ecclesiæ pastor est, sed etiam quatenus est religiosorum supremus prælati: quia id expedit rectæ tum Ecclesiæ, tum religionum gubernationi. Sed an id præstatè possit absque legitima causa est difficultas, quæ procedit tam de licito viâ, quam de valido.

2. Dicendum igitur est, nec licitè, nec validè potest concedere absque causa transitum ad religionem minus perfectam: docuit post alios antiquiores, Nauarr. comm. 4. de Regularibus. numer. 10. & libr. 3. consil. titul. de Regularibus, consil. 16. aliàs 88. numer. 2. Man. Rodrig. quest. regular. t. 1. quest. 12. art. 10. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 41. Arb. 11. numer. 101. Azor. lib. 12. cap. 14. quest. 8. in fine. Sanchez lib. 6. sum. cap. 7. num. 64. iuncto num. 51. Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 21. num. 14. & 15. Ratio est manifesta, quia in huiusmodi transitu est quedam votorum præexistentiū dispensatio, & reuolutio in vota minus perfecta, sed hæc fieri non potest absque causa, ut constat ex his, quæ diximus Tractat. de Vot.

de voto, disputat. ultim. ergo, &c. Verum si transitus faciendus est in religionem æqualem valide poterit Pontifex facultatem tibi concedere, si sequamur opinionem asserentem ad votorum commutationem in eundem æqualem nullam desiderari causam; quia est in huiusmodi transitu tollatur prioris religionis prælati ius acquisitionis quod habent te retinendi, cum Pontifex sit supremus religionis prælati, poterit sibi reservare tui obedientiam, & dispositionem, & te per prælatos alterius religionis gubernare. At quia tract. de voto disp. ult. punct. 15. vt probabilius defendimus ad commutationem votorum in æqualem causam desiderari, ideo in præsentia affirmamus Pontificem absque causa non posse huiusmodi transitum concedere nec valide, nec licite. De licita concessione omnes conveniunt, cum rationi dissonum sit iuri alterius acquisitio absque vili causa derogari. Neque enim potestas Pontifici data est in destructionem, sed in ædificationem. Præterquam quod mutare religionem non est per se laudabile, vt supra dictum est. Quid igitur erit nulla causa intercedente? De invalida concessione docet Sanchez lib. 5. summ. cap. 7. num. 64. tamen sentiat commutationem votorum in æqualem fieri absque causa posse, eo quod non possit absque causa iuri religionis derogare: sed hæc ratio inefficax est, quia si potest valide commutare vota inæqualia, commutare etiam poterit traditionem vt pote vota subsequentem præcipue cum hæc traditio non in bonum religionis, sed in tuum spirituales profectum, & Dei obsequium facta sit. Quapropter legitima ratio huius impotentia est, quod nemo possit absque causa votum in æqualem commutare. Non enim censetur Deus iuri per promissionem acquisitionis cedere, nisi alia cessio in maiorem illius honorem cedat.

3. Ex his inferitur nullum prælatum Pontifice inferiorem posse absque causa legitimam transitum ad religionem æqualem, vel minus strictam concedere. Tum quia non potest votorum commutationem in æqualem facere. Tum quia non potest religionem defraudare potestate, & dominio personæ sibi vitis. Stante vero causa legitima potest prælati regulatis facultatem tibi concedere transiendi ad religionem æqualem, nec dum minus strictam: sic docuit Ponomitan. c. non est n. 6. de Regularibus Gregor. Lopez leg. 9. tit. 6. part. 1. Lessius lib. 2. c. 41. dub. 33. n. 103. Sanchez lib. 6. summ. c. 7. n. 68. & quoad religionem æqualem docet Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 1. n. 4. quoad minus strictam solum id reputat probabile n. 20. Fundamentum præcipuum est, quia hæc potestas videtur necessaria ad rectam religionis administrationem: sicut enim prælati religionis per se competit bona religionis administrare, & ea si opus fuerit alienare in casibus sibi non prohibitis sic à fortiori competit personas regere, easque à se alienare, si religioni expediens fuerit. At hæc potestas non est à iure communi restricta: imo potius concessa videtur in cap. statutum 19. quest. 3. vbi ex permissione patris, & totius congregationis conceditur transitus canonice regulari ad monachatum. Neque est certum ibi loqui tantum de religione strictiori: Et in cap. significatum de Regularibus, conceditur Episcopo, vt possit satisfactionem professionem in pubertate ad eandem, vel ad aliam religionem compellere: & licet Glossa explicet ad eandem, vel maiorem religionem, est restrictio absque fundamento: cum textus absolute loquatur, sique sufficiens causa dispensandi in transitu ad laxiorem religionem; eo quod in tenera ætate professionem fecerit, ergo stante eadem, vel simili causa poterunt religionum prælati dispensare cum sibi subditis in transitu ad religionem non solum æqualem, sed laxiorem.

4. Sed aduersus supradictam sententiam obstat primò: quia in hac dispensatione est quedam professionis factæ relaxatio, & dissolutio admixta commutationi in aliam professionem. Sed religionum prælati non videtur posse competere potestas dissolvens religionis professionem. Tum quia eorum adæquatata potestas ex professione nascitur, & in professione fundatur. Ergo esse non potest ad dissolvendam eandem professionem. Tum quia dissolvere professionem concessi transitu in laxiorem est quid omnino distinctum à professione facta, & extra illum statum: ac ob hanc solum causam non potest prælati votum strictioris religionis irritare. Ergo neque poterit professionem factam irritam reddere, vt alia de nouo fiat. Secundo si ob administrationem religionis, quam prælati habet, tibi concedere potest transitum ad religionem laxiorem, cur non poterit ad secularem statum sub voto simplici castitatis, paupertatis, & obedientia, cum in vtroque casu professio facta relaxetur? Tertio in hac dispensatione ius commune leditur, siquidem dimittis habitum propriam religionis habitu laxioris assumpto. Item si monialis es, egederis e claustro extra casus à iure permisso. Quarto in extrauag. viam de Regularibus, prohibetur est mendicantibus transitus ad quæcumque religionem Carthusia excepta, absque licentia Pontificis. Ergo nullus mendicantium prælati eam licentiam concedere poterit. Quinto Trident. sess. 25. cap. 19. de Regularibus, interdicit transitum

Errd. à Castro. Sum. Mor. Pars III.

ad laxiorem religionem vigore cuiuscunque facultatis. Ergo extra Pontificem nullus alius est, qui hanc possit facultatem concedere. Secro Gregor. 111. in bulla incipiente cum aliis Societati IESV concessit, vt possit professos electos, seu qui electione digni erant concedere transitum ad quamlibet religionem; cuius privilegij communicationem aliis religionibus interdixit. Ergo signum est religionum prælatos ex se potestatem non habere ad huiusmodi transitum concedendum: & ita tenet Gioffa in c. cum singulari, §. prohibemus, verbo canonice, de Præbend. in 6. Abbas, conf. 96. n. 3. vol. 1. Roman. singul. 452. Suarez lib. 3. c. 1. n. 17. & 20. & alij relati à Sanchez. lib. 6. summ. c. 7. n. 52.

5. Hæc tamen non vigent, vt à communi sententia recedamus, præcipue cum plures ex supradictis rationibus æquè procedant aduersus transitum ad religionem æqualem, quem Suarez dicit cap. 11. n. 4. concedit. Ad primum concedo in hoc transitu interuenire quandam professioni factæ relaxationem. nego tamen non posse prælati competere potestatem ad illam faciendam, non quidem ex iurisdictione per professionem acquisita, vt rectè probat obiectio, sed ex iurisdictione à Pontifice concessa occasione professionis, ob quam iurisdictionem potest prælati dispensare votum actionis religionis, esto illud non possit irritare: quia irritativa potestas nascitur ex professione, & extra professionem, illiusque statum non extenditur, sicut Ecclesiastica iurisdictione. Ad secundum respondeo, ideo non posse prælatum Pontifice inferiorem concedere transitum ex religione ad statum secularem: quia status religiosus est perpetuus, ac proinde semel assumptus non potest ab alio, quam à Pontifice absolute dissolui, bene tamen commutari. Ad tertium nego, in hoc transitu ius commune lædi, quia illa non est dimissio habitus religiosi, sed est nouæ religionis habitus susceptio, neque illa egressio ad nouam religionem suscipiendam est, quam Trid. monialibus prohibuit, cum neque ex supradicta habitus dimissione, neque ex hoc egressu deuiat, aut dari possit occasio vagandi. Alias nec licitum esset ob ingressum strictioris religionis habitum prioris deserere, nec monalem ex suo monasterio egredi. Ad quartum respondet Lessius lib. 2. c. 41. dub. 13. n. 14. & Sanchez lib. 6. sum. cap. 7. n. 68. quibus videtur Layman. lib. 4. sum. 17. 5. c. 6. m. 9. vers. porro. Extrauagantia illam Martini 4. intelligendam de transeuntibus absque legitima causa, vt indicant illa verba, fucatis coloribus, & vt liberius degant, & beneficia monastica consequi volent, non vero de mendicantibus, qui legitimam murandi religionem causam habent. His enim in supradicta extrauag. non interdicitur transitum ad aliam religionem ex licentia suorum prælatorum firmant supradicti doctores. Deinde dicunt supradictam extrauag. in hac parte receptam non esse. Ego vero dicendum existimo, etsi illa prohibetio, ne mendicantes ad aliam religionem absque licentia sedis Apostolicæ facta fuerit, alias si solum in ea extrauag. iis, qui fucatis coloribus, & appetit liberius viuendi, beneficiaque monastica consequendi transitus ad omnes religiones interdicitur, vt qui ad Carthusiam conceditur; Præterea illa prohibetio non solum facta est ad præcludendam ambitione cupiditatis viam, sed etiam pro mendicantium religionum conseruatione, cui fini obstat transitus cuiuscunque mendicantis etiam zelo iustitiæ ducti. Quo circa existimo prælatos ordinum mendicantium per se posse viis subditis iusta causa intercedente licentiam concedere ad laxiorem religionem suscipiendam, nisi supradicta extrauag. illis esset interdicitum, quam mihi non constar receptam non esse. Ad quintum ex Trident. dic prohiberi à Concilio transitum ad laxiorem religionem vigore cuiuscunque facultatis concessæ absque legitima causa, vel absque causæ cognitione, vt olim fiebat, iudicatas tamen concessiones, & legitimas facultates noluit concilium derogare, vt bene dixit Sayro decif. 55. de Regularibus, & approbat August. Barbosa in dicto loco Concilij. Nauarr. tit. Regularibus. lib. 3. conf. 56. num. 3. Lessius lib. 2. cap. 7. num. 68. Ad sextum probare videtur in extrauag. viam ambitiosam mendicantibus esse interdicitum transitum ad quamlibet aliam religionem si quidem illud privilegium concessit Societati, neque permittitur aliis mendicantibus communicatio. Præterea dic Societati esse illud privilegium concessum; quia sub opinione positum erat, an prælati regulares possent sibi subditis licentiam ad laxiorem religionem concedere. Quo privilegio posito omne tollitur dubium quoad Societatem. At quoad alias religiones, quia communicatio interdicitur, relinquuntur sub opinione, sicut erat antea. Denique respondeo privilegium illud esse concessum pro his, qui digni sunt à religione emitti, non pro aliis, qui religioni vitales existunt: & concessum est, vt ex solo Præpositi Generalis consensu fieri transitus possit absque vilo conuentus consensu, quod aliis religionibus nequaquam communicatur.

6. Quæ verò causa censenda sit legitima ad huiusmodi transitum concedendum; Arbitrio prudentis diiudicanda est; minor enim causa ad æqualem religionem, quam ad laxiorem

rem requiritur, & quo laxior fuerit, grauior causa adesse debet: quia est maior votorum relaxatio. Ex triplici capite desumi potest causa legitima ad huiusmodi transitum concedendum: primo, & precipue ex parte religiosi, secundo, ex parte religionis deservit, tertio ex parte religionis assumenda. Ex parte religiosi deservit, quoties ex transitu speratur maior illius spiritualis profectus: quia hic est finis precipuus, ob quem religio suscipitur. Contingere autem potest hunc maiorem fructum sperari in religione laxiori, quam in strictiori; primo, si ad onera laxioris religionis sustinenda aptus sis, non tamen ad sustinenda onera strictioris; ob cuius causam passim indiges dispensatione, quae aliis odiosa est & tibi molesta: sic Abbas, *cap. non est, num. 6. de Regularib. Azor. t. 1. lib. 12. cap. 14. q. 8. Sanch. lib. 6. sum. cap. 7. n. 72. Suar. t. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. cap. 11. num. 22.* Secundo, si ex pravo habitu, depravataque consuetudine, vel ex innata conditione grauem difficultatem sententias in exequendis regulis, & obseruantis illius religionis strictioris, maxime si cum a principio professus es, eam difficultatem exacte non cognoueris. Quia ea difficultate posita raro regulae, obseruantiaeque religioe simiter obseruantur: sic Suar. & Sanch. *locis allegatis.* Tertio, si in ea strictiori religione male, & iniuriam traheris, quia periculum est impatientiae, & charitatis dimittenda. Suar. *dicto cap. 11. num. 24.* Sanch. *dicto cap. 6. num. 72.* Quarto, si odio habeatis a fratribus ob aliquod delictum commissum, cuius te poenitet, & emendationem procuras; quia eo casu odium illud iniustum est, & occasionem tibi praebet in charitate tepeccandi. Sanch. *dicto numero 72.* Quinto, si ob aliquod delictum ea in religione infamatus sis, ratione cuius continuo pudore, & tristitia afficeris quia est magnum impedimentum spiritualis profectus. Sanch. *supra.* Sexto, si tui parentes grauius indignant, quibus in laxiori religione subuenire facile potes, secus in strictiori; quia ea necessitas cum sit ita propria te sollicitum reddet, & anxium; ac proinde non leuiter impediet spirituale profectum. Suar. *cap. 11. num. 24.* Sanch. *dicto n. 72. in fine.* Ex parte religionis strictioris descendit ratio contingere potest causa iusta ad concedendum transitum in laxiorem. Nihilominus in duplici casu aderit haec legitima causa, si qui bene perpendantur, ad praecedentia reducuntur. Primo si in ea religione sint tibi aliqui religiosi occasio violandi vota, & transgrediendi regulas quorum Societatem absque graui difficultate vitare non potes: sic relato Tabiena verbo *religio quast. 23. num. 24.* docuit Sanch. *dicto cap. 7. num. 72.* Hoc autem raro contingeret, si superiori (ut debes) periculum manifestes; ipse enim sua prudentia concedendo tibi vel aliis loci mutationem, periculum remouebit. Secundo aderit ex parte religionis legitima causa, si ob tuas continuas corporis indispositiones, vel conditionem innatam, vel ob aliam causam inutilis religioni strictiori sis, vel non satis ad eius institutum accommodatus. Existimaris autem futurus utilis, & accommodatus religioni laxiori. At haec causa legitima redditur non tam ob utilitatem religionis, quam religiosi, cuius utilitas in hoc transitu precipue spectanda est. Ex parte vero religionis laxioris assumenda contingit causa legitima, si ex eo transitu singularis aliqua utilitas maxime spiritualis speratur illi religioni prouentura. At haec causa cum non cedat in specialem religiosi utilitatem neque in utilitatem religionis deservit, sed potius in illius, omnium legitima non est comparatione praetatorum religionis descendit: quippe ipsis incumbit bono suorum subditorum, & propriae religionis augmento consulere, non alienae, cum ergo hoc bonum cesset, nequeant transitum concedere. At erit legitima causa comparatione praetati utriusque religionis communis, ut notauit Suar. *dicto t. 4. de relig. tract. 8. lib. 9. cap. 11. n. 24.*

7. Sed quis est praetatus, qui hunc transitum causa iusta in antecedente concedere possit? Plures affirmant non esse immediatum praetatum conuentus, sed in exemptis Prouincialem, vel Generalem, in non exemptis Episcopum: sic expresse Anton. Cucus *lib. 3. instit. mor. tit. 1. num. 137.* Sanch. *lib. 6. sum. cap. 7. num. 70.* Mouentur: quia religiosus ille non est traditus per professionem illi speciali conuentui, sed conuentibus totius prouinciae. Ergo qui praestitit toti prouinciae, & non alius poterit hanc transulendi licentiam concedere. Deinde praetatus immediatus conuentus nequit religiosum ex vno in alium conuentum transferre, ergo minus poterit in aliam transferre religionem. Nihilominus verius credo spectato iure communi, de quo in praesenti est sermo, hanc potestatem habere quemlibet praetatum conuentualem: sic docuit Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 11. n. 5.* loquitur tamen de transitu ad religionem aequae strictam: eius fundamentum aequae probat de minus stricta. Fundamentum igitur est; quia praetatus immediatus conuentus per se habet potestatem bona conuentus, & illius personas administrandi. Ergo si a superiore praetato non sit illi restricta potestas, poterit religiosus sibi subdito hinc transitum concedere? quia haec concessio ad rectam sui subditi administrationem pertinet. Praeterea in hoc transitu

duo reperiuntur, scilicet votorum commutatio, & illius personae in alteram religionem alienatio. At utrumque praestare poterit praetatus conuentualis aequae ac Prouincialis, quia ob iurisdictionem, quam habet, vota commutare poterit, & ob administrationem sibi a religione concessam poterit nomine religionis subditum alienare, & obedientiam, sibi alicuique superioribus debita cedere. Fauet huic sententiae *text. in statum. 19. q. 3. vbi ex permissione Patris, & totius congregationis transitum permittitur.* Nomen enim Patris immediatus praetatus conuentus intellegitur. Video tamen dici posse ibi loqui textum de transitu ad strictiorem religionem, sed non constat. Deinde probari potest aperiens ex *c. non est de Regularib. vbi ex ordine Cisterciensis, qui strictissimus reputatur, prohibetur transitus ad aliam quamcumque religionem sine licentia Abbatis.* Supponit ergo textus ex licentia Abbatis transitum permitti posse. Et licet Glossa ibi; verbo *permittitur* addiderit aduertum *maxime* supradictae prohibitioni: quo addito excluditur permisso? quia facit hanc sententiam, Monachos, vel conuersos Cisterciensis ordinis post professionem maxime sine licentia suorum Abbatum per Episcopos recipi nullatenus permittitur. Est tamen additio sine vltimo fundamento, ac proinde non recipienda.

8. Rationes vero in contrarium non videntur: Ad primam respondeo probate manifeste solum Generalem totius ordinis potestatem habere ad illum transitum concedendum; si quidem religiosus per professionem non singulari conuentui, vel prouinciae traditur, sed toti ordini, & religioe aequae promissae solus praetatus totius ordinis potest illum ad religionem alienare. Cum autem contraria sententia censetur Prouincialem posse, conuenit manifeste ex potestate a tota religione accepta id praestare, id ipsum ego dico de praetato conuentuali. Ad secundam concedo, non posse praetatum conuentualem ex vno conuentu in alium transferre; nego tamen inde sequi ad huiusmodi transitum licentiam concedere non posse, tum quia inde probaretur neque ad religionem strictiorem posse licentiam concedere. Tum quia est longe diuersa ratio, nam superior transferens religiosum ex vno in alium conuentum, ad quem transferret, vel religiosum recipiat; concedendo licentiam ad strictiorem, laxioremve religionem non obligat religionem, ut recipiat, sed tantum id permittit cedens iuri, quod habet retinendi in se religiosum.

9. Sed inquirent an huiusmodi transitum in aequae vel minus strictam religionem consensus conuentus necessarius sit. Plures doctores negant esse necessarium, sed solum ad maiorem cautelam postulandum esse sic docuit Innocent. *cap. fin. n. 1. de renunciat. & ibi Ioann. Andr. n. 7. Holtien. n. 3. Anton. n. 13. Ad adiutorium ad Abbatem cap. non est, lit. C. ad finem de Regularib. Mouentur; quia nulli habetur consensus conuentus necessarius fore. Nam Text. in *cap. statum. qui ad id probandum inducitur non de transitu ad laxiorem religionem, sed potius ad strictiorem loquitur, in quo casu diximus necessarium non esse conuentus consentum; quia praedicta textus dispositio restricta est per Text. in *c. licet de Regularib. vbi sola petitio licentiae, non illius concessio requiritur in cap. autem statum. & petitio, & concessio requisita erant, ut constat ex illis verbis sine Patris, & totius congregationis permissione. Quare sublatam necessitate consentus praetati tollitur necessitas habendi consentum conuentus. Adde in aliis codicibus expunctam esse illam dictionem, & legitime sine Patris totius congregationis permissione, sicuti notauit Suar. *to. 4. de Relig. ar. 8. lib. 3. c. 10. n. 29.* Praeterea textus in *cap. non est de Reg. qui prohibet Cisterciensibus, transitum ad aliam religionem, solum Abbatis mentionem fecit, non conuentus, ibi: sine licentia Abbatis suorum.* Adde rationem: quia huius licentiae concessio est actus iurisdictionis competens praetato ratione officij, ergo in illius vltimo consensus conuentus necessarius non esse. Quod si dicas necessarium esse: quia est alienatio personae monasterij velis, in alienatione autem rei pretiose consensus conuentus exposulati; obstat, quia illa non est alienatio, sed iuris, quod religio habet in religiosum, cessio. Non enim religio re alteri religioni tradit, sed tu te ipsum tradis posita tuae religionis cessione. Item est alienatio non voluntaria, sed necessaria, & a iure inducta, & non rei temporalis, sed personae liberae. Consensus autem conuentus non pro cuiuscunque rei alienatione, sed pro alienatione rerum temporalium exposulatur; alias in hac alienatione religiosi necessarius esset tractatus, & aliae conditiones requisitae in rerum Ecclesiasticarum alienatione, quod nullus dicit. Nihilominus verius censeo consentum conuentus exposulandum esse; sic docet Gloss. *cap. cum singula verbo canonice de Prebend. in 6. Cardinal. in cap. fin. n. 2. q. 3. de renunciat. Less. lib. 2. cap. 41. dub. 13. n. 103. & 107. Sanch. lib. 6. sum. c. 7. n. 66. Moncot, quia in his, quae pertinent ad commune religionis bonum, & illius conseruationem nequit praetatus absque suae congregationis consensu disponere. At dimittere religiosum, & illius debita obedientiam cedere pertinet ad commune religionis bonum, eiusque conseruationem, ergo nequit fieri absque religionis consensu. Si enim absque consensu conuentus natus admitti potest****

potest ad professionem ve diximus disp. 2. p. 3. à fortiori admittit dimiti non poterit.

10. Neque obstant in contrarium adducta. Negati enim facile potest Text. in c. statumus loqui precisè de transitu ad strictiorem religionem. cum nullum ibi sit verbum hanc limitationem indicans. Et licet huius textus dispositio restricta sit per Text. in c. licet de Regularib. id intelligendum est non absolute, sed quoad transitum ad strictiorem religionem; quare integra manet dispositio dicti cap. statumus quoad transitum ad laxiorem, vel æqualem. Ex Text. in cap. non est, solum inducitur argumentum negativum, quod in iure infirmum est. Adde illa verba, sine licentia Abbatum non denotant consensum contentus debere excludi, sed potius indicant adesse debere; quia debet esse licentia Abbatum legitima, qualis non est absque contentus consensu in iis, quæ ad bonum religionis, eiusque conservationem pertinent. Ad rationem concedo competere prælaro ratione sui officii hanc licentiæ concessionem, nego tamen eam posse concedere contentu inconfulto.

11. Superest solum dicendum de transitu intra eandem religionem ex vno gradu ad alium, ex gradu inquam illorum, qui choro sunt deputati ad gradum laicorum, ex gradu scholasticorum in Societate ad gradum coadiutorum temporalium, vel e contra; an inquam hæc translatio fieri possit, & ex qua prælaro dicendum est fieri hanc translationem posse; quia nullibi est prohibita, idè quæ passim exercetur. Non enim in hac translatione mutatur religio, sed intra eandem religionem, & vororum obsecrationem exercita, & officia mutas, diversisque ministeriis incumbis, & destinatis: ita sustinet Sorus lib. 10. de iust. g. 5. ar. 3. circa finem verba. Ad not. r. 1. lib. 10. e. 6. g. 7. Sanch. alii relatis lib. 6. sum. c. 7. n. 80. Quoad causam attingit, distinguendum est; si translatio faciendâ est ex statu inferiori scilicet laicorum ad statum illorum, qui choro sunt deputati nulla specialis causa requiritur præter statum altitudinem, quia est ascensus ex inferiori statu ad superiorem, & ex minus perfectis exercitiis ad superiora. At si translatio e contra faciendâ est, grauis causa adesse debet ob contrariam rationem quia per se est descensus. Illa igitur sufficiens erit, si ad litteras addiscendas, superioraque ministeria exercenda minus aptus existas, cum tamen habilis inueniaris ad inferiora; quia ea mutatio religioni vilior est; vel si speciali affectus, & singulari amore humilibus officiis, & ministeriis laicorum incumbas, quia sic excessum spiritualis profectus, quem ex superioribus ministeriis deducere poteras, compensaturus præsumeris. Nunquam tamen hæc translatio maximè ad inferiorum statum faciendâ est te inuito, nisi forte penam delicti grauis, sic Sanch. dicto. c. 7. n. 81. ramesis Suar. 1. 4. de relig. r. 10. lib. 4. c. 17. n. 9. videatur contrarium sentire in Societate. 12. A quo autem prælaro hæc translatio faciendâ est? Sanch. dicto loco cenfer à solo Provinciali, vel Generali fieri posse, & cum consensu contentus; quia est res grauis. At ex legitimo per se ab immediato prælaro contentus posse fieri; quia integre, & plenè bonorum & personarum contentus administratio illi commissa est; neque video causam, ob quam ad Provinciale debet esse recursus, præcipue cum Provinciali, vel Generali relinquatur potestas hanc translationem reuocandi, si expedire iudicauerint. Dixi per se; quia ex vltu, & consuetudine religionis, vel specialii ordinatione poterit esse hæc translatio Provinciali, vel Generali referata, sicuti in Societate I. E. S. V. vt bene notauit Sanch. dicto. c. 7. n. 81. est Generali referata, atque, adeo nec Rector collegii, nec dum Provinciali Generali inconfulto hanc translationem ex vno in alium gradum facere possunt. Solum enim Provinciali permittitur, reg. 67. eiusdem. intra biennium applicare gradui scholastico, vel laicorum, quos indifferenter receperit. Sed hæc non est translatio ex vno in alium statum, sed vnus determinatio.

§. IV.

Quousque spectatis religionum priuilegiis liceat transitus ad religionem strictiorem, æquæ, vel minus strictam.

S V M M A R I V M.

1. Expenduntur priuilegia concessa Societati I. E. S. V.
2. Pontifex non interdixit iussit transiunt in aliam religionem, sed ne fieret absque eius, vel Præpositi Generalis licentia.
3. An si ante tempus à superiore præfixum mutes propositum transiendi, vel cognoscas in religione non esse admittendum, tenearis ad propriam redire.
4. Contrarium dicendum est, Et statisti rationi dubitandi.
5. An Societas, ex cuius licentia Carthusiam, vel aliam religionem ingressus teneatur redeuntem recipere? Sub distinctione respondetur.
6. Religio, ad quam ex facultate legitima transiit recipere non potest animo concedendi licentiam, vt extra clausuram perpetuo, vel per multos annos maneat, nisi Ferd. à Calisto Sum. Mor. Pars 111.

causa graui existente.

7. An Generalis Societatis possit scholaribus, & professis permittere transitum ad religionem laxiorem. Proponitur negatiua sententia.
8. Affirmatiua verior est.
9. An Societas possit modum Generali Præposito prescribere vtendi hoc priuilegio? Distinguitur de valido, & licito vsu.
10. An alius à Præposito Generali possit concedere professis transitum in aliam religionem? Præcedit dubitatio de congregatione, & vicario generali.
11. Præpositus Generalis, nisi Societatis instituto inuicilis sit spererisque fore vtilis alterius & religionis instituto obligatus non est sibi transitum concedere.

1. Non est animus inuestigare priuilegia omnibus religionibus concessa, sed tantum concessa Societati I. E. S. V. Quilibet enim religiosus propriæ suæ religionis priuilegia noscet. Igitur in Societate I. E. S. V. est priuilegium concessum à Paulo III. in Bulla incipiente, Licet debitorum, edita anno 1529. & habetur in litteris Apostolicis pag. 33. & est priuilegium concessum à Pio V. in Bulla incipiente, Equum reputamus, edita anno 1565. & habetur in litteris Apostolicis pag. 94. vt nullus siue professus, siue scholasticus, siue coadiutor ad alium ordinem præterquam Carthusiensem transire possit, nisi de expressa licentia ipsius Præpositi, aut Sedis Apostolicæ sub pena excommunicationis referatur Pontifici, vel Societatis Præposito tam aduersus recipientes quam receptos, declaratque transitum esse nullum. Volenti autem ad Carthusiam transire tempus trium mensium est præscribendum, ad alium verò ordinem Generalis Præpositi arbitrio relinquatur. Quod si intra dictum tempus non ingreditur, vel non admittitur, vel non perseverat ad Societatem redire teneatur sub prædicta excommunicatione, quam tam ipse, quam illum recipientes, vel ei auxiliium, consilium, vel fauorem præstantes incurruntsic habetur in dicta bulla Pij V. & referitur in compend. priuileg. Societ. I. E. S. V. verbo apostata §. 9. Insuper concessit Pius V. viuz vocis oraculo, vt in eodem compendio verbo apostata §. 11. referatur. confirmatumque est à Gregor. XIII. in Bulla incipiente, Dilecti filii, edita anno 1584. vt quilibet à Societate semel tantum absque Præpositi Generalis consensu tentare possit Carthusiam ingressum cuius gratiæ communicationem aliis religionibus interdixit. Præterea Greg. XIII. in sua bulla incipiente, Cum alias felicitate recordationis, edita anno 1582. intendens dubitationem tollere, quæ ex supradictis priuilegiis ortiri videbatur; an inquam Præpositus Generalis possit etiam professos ex causis id exigentibus ab ipsa Societate emittere, aut eis sic emissis liberum sit de eius licentia se ad quemuis alium mendicantium, vel non mendicantium ordinem transferre. Re perpenfa, diligentiuseque examinata Societatis puritati, atque incremento, emissorumque pro tempore saluti consulere volens statuit, vt deinceps, in perpetuum liceat dicto Generali Præposito, quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, vt eosque de ipsius prælati licentia, non raptum ad Carthusiensem, sed ad quemuis alium mendicantium, vel non mendicantium paris, laxioris aut auctioris obleruantie ordinem per ipsum Præpositum illis præscribendum, de consensu tamen superiorum loci illius quo destinabuntur, demigrare, & c. interdicitque hæc gratiam communicari aliis religionibus. Denique Paul. V. anno 1600. 31. Aprilis. Carmelitis discolleatis concessit neminem de suo ordine posse ad Carthusiam transire, nisi petita, & obienta facultate à suis superioribus, quam facultatem sibi Generalis referauit. Quo priuilegio vtique Societas per viam communicationis, iuxta bullam Pij V. quæ incipit, dum in desese, editam anno 1571. & iuxta bullam Greg. XIII. editam anno 1575. incipientem, Decet Romanum Pontificem, & notauit Sanch. lib. 6. sum. c. 7. n. 31. Ex quibus omnibus inferitur Societatis religiosos ad nullam religionem etiam Carthusiam transire posse sine Sedis Apostolicæ, vel Præpositi Generalis consensu, Præpositi tamen Generalis transitum concedere posse etiam ad religionem laxiorem iis, quo e Societate emittere iudicauerit.

2. Superfluum tamen aliquæ difficultates enodandæ pro maiori dictorum priuilegiorum intelligentia. Prima difficultas est; qua ratione Pontifici liceat Societatis religiosus transitum in omnem religionem interdiceret? Ratio difficultatis est; quia vel iudicat Societatem omnium religionum strictissimam, vel credit aliquam strictiorem esse. Primum non videtur affirmandum. Quia maior, vel minor religionis strictio, & perfectio difficile cognoscitur. Neque humilitas Societatis, quæ se omnium religionum minimam recognoscit, pareretur se omnibus antefere. Et præterea quia Paul. III & Pius V. permittunt Societatis religiosus solum vnicum transitum in Carthusiam, ergo saltem Carthusiam iudicatur Societate strictior. Quod non leuiter confirmari potest ex extrinsecâ viam, de Regularib. concedente omnibus mendicantibus transitum ad Carthusiam. Si autem aliqua alia religio vel ex mendicantibus, vel ex non mendicantibus strictior Societate est, nequit Pontifex,

ad illam tibi transitum denegare. Tum quia resisteret spiritui Sancto viam perfectionis maioris precludens. Tum quia in qualibet professione conditio melioris fragis imbibitur. Respondeo religiosis Societatis non interdici transitum in aliam religionem, quia Societas omnium strictissima, & perfectissima iudicatur: sed quia forte non apparet alia perfectior, & in observatione votorum strictior; tamen in asperitatibus corporalibus strictior inveniatur, & ad consequendam propriam salutem securior. Ob quam rationem permittitur potuit Pontifex unicum transitum in Carthusiam, sed non multiplicem. Præterea quod præcipuum est, & notandum, Pontifex non prohibuit lecturis transitum in eam religionem, sed ne fieret absque eius, vel Præpositi Generalis consensu. Cum enim in huiusmodi transitu non solum spectanda sit perfectio, & strictio religionis, ad quam transitur, sed eius cum religioso transeunte proportio, & convenientia, itemque animus ipsius transeuntis, ac veritate, an zelo iustitiae ducatur, ac denique iactura religionis deserta, merito potuit Pontifex transitum ad perfectiorem religionem non absolute, sed absque eius licentia prohibere, vt hac prohibitione facta transitus fiat debita consideratione, & maturo consilio: sic Suar. larius probans t. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 12. à n. 5.

3. Secunda difficultas est; an non obtemperare ad Carthusiam: vel ad aliam religionem, si antequam illi tres menses, vel tempus à se superiore præfixum elaboratur mutes propositum transeundi, vel cognoscas à religione admittendum non esse; teneas ad propriam religionem redire, vel possis licite, & absque vlla pena toto eo tempore extra religionem esse. Ratio dubitandi est, quia Pontifex solum tibi prohibet ne ultra illud tempus reditus differas; si intra illud intentum non obtrinas; non tamen imperat, vt ante illud tempus redeas, sed potius toto eo tempore te liberum relinquit. Ergo non recidens non peccas, neque vllam penam incurris. Quod si dicas mutato proposito, vel repulsa cognita cessare causam, ob quam licentia concessa fuit, obstat; quia licentia non fuit concessa ob actualem ingressum futurum, sed vt illum negociari posses. At etsi mutes propositum, vel religio noluerit te admittere, adhuc potentiam habes negociandi ingressum. Quia religio retrocedere potest ab illa præfenti voluntate, & tu potes ad pristinum propositum redire. Præterea, quia superior solum videtur spectasse potentiam negociandi, quam credidit te habere tempore quo licentiam concessit, non potentiam, quam successu temporis esses habiturus.

4. Nihilominus dicendum est, te obligatum esse regulariter sub graui culpa ad religionem redire, si firmiter mutes propositum ingrediendi, vel certo cognoscas in ea religione admittendum non esse tamen diligentissime procures. Quia iis positus inutilis, & frustranea est negotiatio; at licentia concessa est ob spem vtilis, & fructuosæ negotiationi non solum quæ adit tempore negotiationis, sed quæ comiter licentiam, dum ipsa durauerit. Ergo cessante ea spe cessat licentia. Alias liceret religioso esse extra claustrum nulla necessitate, vel utilitate intercedente, quod non est dicendum: & ita sustinet Suar. ditto. tom. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 12. n. 27. Et per hæc satisfactum est rationi dubitandi.

5. Tertia difficultas est, an Societas ex cuius libertate Carthusiam, vel aliam religionem ingressus es teneatur te redeuntem recipere; Breuiter respondeo, si professionem fecisti, nec teneri, nec posse; quia ea professione Societatis professio extincta fuit. At si ante professionem factam redeas omnino obligata est te recipere; quia verus religiosus Societatis es, à qua non es absolute dimissus, vt suppono, sed dimissus solum, vt aliam religionem probes. Qua probata, & repulsa ad pristinam obligaris sub pena excommunicationis reuertat redire. Ergo ipsa religio obligationem habet te recipiendi. Adde Societatem non cessisse, nec cedere potuisse iuri te gubernandi, alendi, & retinendi nisi sub conditione, quod in alia religione profitearis. Ergo te non profitemente cessat facultas data, & obligatur te redeuntem recipere & nolentem reuocare. Syluest. verb. religio. 4. q. 5. Greg. Lopez. leg. 9. verbo à vras. tit. 7. part. 1. Sanch. lib. 6. sum. cap. 7. num. 104. Snat. t. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 12. n. 30. Verum si nulla requisita licentia, vel ea subreptiue, & fraudulenter obtemperata religionem strictiorem, vel laxiorem ingrediatis, cum ille ingressus nullus sit, teneas sine mora ad pristinam religionem redire, eaque religio obligata est te admittere, iuxta cap. fin. de Regul. puniendum tamen pro qualitate culpæ: sic Sanch. ditto. c. 7. n. 105. Excipe, nisi ex illa culpa, & aliis à te commissis sufficientem dimissionis causam dederis spectatis illius religionis constitutionibus. Dimissus autem, seu repulsus à priori religione ad posteriorem etiam si laxior sit, redire potes, esto non tenearis; quia tunc ex potestate à iure concessa redis, ratificare tamen debes professionem, eo quod nulla extitit. Sanch. ditto. c. 7. n. 106.

6. Quarta difficultas est; an religio ad quam ex facultate legitima transis te recipere possit animo concedendi licentiam, vt extra claustrum perpetuo, vel per multos annos maneat? Breuiter respondeo, id absolute fieri non posse. Tum quia est

irrationabilis concessio, & contra bonum religionis, & etiam subditi, cui occasio vagandi datur, & multis periculis exponitur. Tum quia is modus recipendi prohibitus est à Triid. sess. 14. c. 11. dicens: Nemo cuiuscunque ordinis prælati, vel superioris vigore cuiuscunque facultatis aliquem ad habitum & professionem admittere possit nisi in ordine ipso ad quem transferatur sub sui superioris obedientia in claustrum perpetuo maneat. Verum si causa aliqua grauis existeret, quæ prælati posset aliis eiusdem ordinis licentiam concedere manendi extra claustrum aliquo longo tempore, non peccaret, neque contra Concilium procederet, qui animo concedendi eam licentiam te reciperet. Quia recipis sub intentione licentia honestæ, & legitime concedendæ. Neque id est contra Concilium, quia Concilium non intendit nouum ius constituere legitimæ licentias prohibendo, sed intendit occasionem vagandi tollere, licentias irrationabiles manendi extra claustrum intercedendo. Atque ita sustinet. Nauarr. com. 4. de regul. n. 11. & 12. Sanch. lib. 6. sum. cap. 7. n. 82. & seqq. Man. t. 3. regul. quæst. 9. art. 4.

7. Quinta, & grauior difficultas est; an Generalis Societatis possit scholasticus, & professus permittere transitum in quamlibet aliam religionem etiam laxiorem? Non dubium, hunc transitum permittere posse comparatione illorum, qui ob sua delicta digni sunt, vt à religione expellantur, quia id expressè dictum est à Greg. XIII. in bulla, quæ incipit, cum aliis. Quare difficultas solum est, an etiam comparatione illorum, qui culpas expulsiōne dignas non commiserunt; quique à Societate dignè, & iuste retinentur, possit Præpositus Generalis facultatem concedere ad laxiorem religionem transeundi? Negat Suar. t. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 12. à n. 38. & seqq. Mouetur, quia transitus ex mendacianibus ad quamlibet religionem monachalem (Carthusia excepta) prohibitus est absque licentia Pontificis in extrauag. vnam. ambitiosa. de Regularib. Transitus vero ad religionem laxiorem cauetur à Triid. sess. 14. c. 11. ne fiat cuiuscunque facultatis vigore. At aduersus has prohibitiones Præpositus Generalis non est speciale privilegium concessum. Ergo nequis suis subditis professis concedere transitum ad religionem laxiorem. Minore probat quia Paulus III. Pius IV. & Pius V. solum in constitutionibus suis interdixerunt, ne vllæ ex Societate ad quamlibet aliam religionem (Carthusia excepta) transferret nisi de licentia Sedis Apostolicæ vel Generalis Præpositi. Sed ex hoc interdicto non inferitur Præpositum Generalem posse concedere licentiam ad laxiorem, sed ad summum posse concedere ad eam religionem, ad quam spectato iure communi concedere potest scilicet strictiorem. Nam verba in constitutione posita exprimuntur sine iuxta commune insita vt quoad minus fieri possit, illud laxant. Igitur excipiuntur Pontifex, & Generalis Præpositus iuxta potestatem, quam spectato iure communi vniuscuique habet, vt scilicet nullus est Societate possit transire ad religionem quamcumque sine Pontifice, vel Præpositi Generalis licentia; sine inquam Pontificis ad monachalem, vel laxiorem sine licentia Præpositi Generalis ad qualem, vel strictiorem. Ergo ex his constitutionibus non habet Præpositus Generalis potestatem concedendi licentiam ad religionem laxiorem. Ex bulla autem Greg. XIII. incipiente, cum aliis eam potestatem non habet. Quod sic probat. Nam ex bulla, vt constat ex ipsius proemio expalita fuit ad decidendum dubium ortum ex concessione Pauli III. Pij IV. & Pij V. nempe an Præpositus Generalis valeret etiam professos ex causa id exigentibus ab ipsa Societate emittere, aut eis sic emissis liberum sit, de eius licentia se ad quemvis alium mendicantium, vel non mendicantium ordinem transferre. Qua dubitatione posita inquit Greg. Nos te perpena, atque diligenter examinata Societatis ipsius prioritati, atque incremento, emissorumque pro tempore saluti consulere volentes ita iuris, vt deinceps in perpetuum liceat dicto Præposito, quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, eosque de ipsius prælati licentia non tantum ad Carthusianum, sed ad quemvis alium mendicantium, vel non mendicantium ordinem, vel præfatum, de consensu tamen superioris loci illius quo destinabuntur demigrare in eiusque professionem per loci illius monachos, aliosque regulares eiusdem emitti solitam, emittere, habitumque suscipere, & conuersa vt eorum disciplina. Ex quibus verbis solum conceditur Præposito facultas permittendi transitum ad laxiorem iis, quos emittere est Societate iudicauerit. At iudicare non potest aliquem ex professis emitti debere, nisi graues culpas dignas emissionem commiserit. Ergo ex huiusmodi bulla Præpositus Generalis facultatem non habet concedendi licentiam in laxiorem religionem transeundi iis, qui cum transitum appetunt, eo quod Societatis ministeris non ita habiles existant, vel ex eo quod spectant in alia religione maiorem spirituum lem vel ex eo quod spectant in alia religione maiorem spirituum lem vel ex ratione, quæ mouetur Pontifex ad hanc concessionem faciendam, quæ est Societatis puritati & illius incremento, & emissorum saluti consulere. Sed ad hunc finem sola illorum dimissio pertinere potest, qui existentes in Societate delinquentes quia iis suis culpis Societatis puritati, & illius incremento ob-

stat.

stant, sibi que nocent. Ergo pro his tantum, & non pro professis probis, & vniuersis facultas concessa est. Quod si dicas, inde inferri nullum speciale privilegium Societati concedi. Nam posse professis, expulsionis dignis dari facultatem ad quamlibet etiam laxiorem religionem transfundi qualibet habeat religio, imo ipsimet religiosus dimissis eam potestatem habet; cum ergo Pontifex in hac bulla privilegium concedat Societati, cuius communicationem aliis religionibus interdixit, asserendum est, aliquid speciale concedi, atque adeo extendi non solum ad professos expulsionis dignos, sed etiam ad quoscunque alios. Respondet Suar. dicto c. 12. n. 42. id speciale in Societate concedi, vt ex leuioribus causis, modò puritati, & incremento Societatis obstant, dimitti professus possit, optione data transfundi ad aliam religionem determinatam etiam laxiorem. Deinde respondet, illud privilegium Societati concedi ad dubitationem subortam tollendam, non quia necessarium foret.

8. Nihilominus verius existimo ex supradicta bulla Præpositum Generalem habere privilegium concedendi transitum etiam ad laxiorem religionem omnibus è Societate professis, quamuis nulla delicta commiserint neque expulsionis digni sint sic docet Sanch. lib. 6. sum. c. 7. n. 58. in fine. Et n. 71. Suar. ubi contrarius r. 4. de relig. tr. 10. lib. 11. c. 2. per totum. Mouet quia Greg. XIII. volens consulere Societatis puritati, atque incremento, emissoruntque saluti, privilegium Præposito Generali concessit, vt quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, tum ob Societatis puritatem, tum ob eius incrementum, tum ob emissorum salutem, transitum ad quancunque religionem concedat. Sed ad Societatis puritatem, & ad illius incrementum, & præcipue ad emissorum salutem non solum pertinet concedere transitum iis, qui ob sua scelera, & peccata digni sunt expulsionis, sed etiam iis, qui minora delicta committunt. Item qui minus apti, & habiles ministeris Societatis inveniuntur, ac denique qui sperant maiorem consolationem, & spirituales profectum in alia religione habituri. Ergo de his omnibus iudicare poterit Præpositus Generalis expediens esse illos volentes emittere è Societate non vt in sæculo vitam degant, sed vt in alia religione, quam ipse Præpositus Generalis præscripserit, perseuerent: Igitur vt hoc iudicium executioni mandari possit, Greg. XIII. dictum privilegium concessit. Deinde, vt superius argumentabamur, Greg. speciale privilegium Societati concessit, quod noluit aliis religionibus communicari. At si solum extenditur ad religiosos expulsos nullum speciale esset, cum quilibet religio ius habeat permittendi iis expulsis in quamlibet religionem transire; imo ipsi etiam renuente religione hanc facultatem habent. Neque valet dicere id esse speciale Societatis, vt ex leuioribus causis expellere professos possit, quia id esset privilegium ad expellendum, non ad concedendum transitum in aliam religionem. Greg. autem non agit ibi de causis expulsionis, sed supponens ex causis exigentibus posse professos dimitti, concedit Præposito Generali facultatem permittendi transitum in aliam quamlibet religionem quibusuis professis, quos iudicauerit a se in aliam religionem emittere. Emittere inquam non tantum renuentes in peccata delicti commissi, sed volentes, & dimissionem petentes ob aliquem honestum finem; & hoc est privilegium speciale Societati concessum, quo ceteræ religiones non gaudent.

9. Sed inquires, an Societas possit modum Generali præposito præscribere vtendi hoc privilegio. Vt g. ne illo vtatur absque consilio, vel consensu suorum assentium, vel absque hac, vel illa causa intercedente? Quia in re credo distinguendum esse de licito vsu, vel valido. Et quoad validum vsum omnino certum existimo, non posse à Societate modum alium Præposito præscribi hoc privilegio vtendi præter designatum à Pontifice: quia illud privilegium non à Societate habet Præpositus, sed à Pontifice. A Pontifice concessum est absque vilius consensu, vel consilio, & absque vilius causæ determinatione. Nequit ergo Societas, quæ Pontifici inferior est privilegium illud limitare, vel coarctare: & ita sustinet Suar. r. 4. de relig. tr. 10. lib. 11. c. 2. n. 12. Si vero loquamur de licito vsu, alicui nec improbabilitate videbitur posse à Societate præscribi modum illo privilegio vtendi. Nam ex hoc præscripto non diminuitur privilegium, nec coarctatur, sed signatur modus seruandus in illius vsu. Cum autem modus supradictus non sit contrarius privilegio, sed forte expediens ad illius maturiorem, & prudentiorem vsum; quæ causa esse potest, quominus Societas, quæ Præposito Generali superior est, possit Præposito Generali eum modum seruandum ex obedientia præscribere?

10. Rursum dubitabis, an alius à Præposito Generali possit professis concedere transitum in aliam religionem: Certum est Provinciales eam facultatem non habere nisi communicatam à Præposito Generali, quem raro expedit communicari eo inconsulto. Solum de congregatione generali quæ totam Societatem representat, & de vicario Generali est dubium; an possint viuente Generali, vel eo mortuo aliquem professum è Societate dimittere, vel in sæculum, vel ad laxiorem religionem.

Ferd. de Castro sum. Mor. Pars I. l.

nem. Et quod attinet ad Congregationem Generalem verius sentio viuente Generali non posse. Quia illud privilegium non Societati, sed Præposito Generali ob eius officium, & dignitatem concessum est, & licet Præpositus Generalis Societati subordinetur, non inde inferitur privilegium Præposito concessum Societati concessum esse. Ad summum ex illa subordinatione inferitur, quod possit Societas Præpositum Generalem altingere ad dimittendum, quem ipsa dimittere esse iudicauerit. Neque obstat hoc privilegium Præposito Generali esse concessum in bonam Societatis; vt inde inferas Societati esse principaliter concessum: quia aliud finis est, aliud medium. Finis illius privilegij est bonum Societatis. Sed medium est concessio facta non Societati, sed Generali Præposito penes quem est totum regimen Societatis. At mortuo Generali credo probabilius congregationem Generalem hanc facultatem habere; eo quod Generalem Præpositum representet, & in eius locum succedat. Commune enim est iurisdictionem concessam Episcopo ratione dignitatis deriuari in capitulum sede vacante. Securius tamen erit, vt notat Suar. c. 4. de relig. tr. 10. lib. c. 2. in fine, ea non vt quousque Præpositus Generalis eligatur, & eius iudicio, & auctoritate. Quocirca si aliquo casu (quod absit) iudicaretur Præpositus Generalis à Societate expellendus iuxta ea, quæ dicuntur 9. p. constit. c. 5. §. 3. prius à congregatione Generali electo ad tempus, vel ab ipso Generali Præposito, vel à Societate ob Præposito ad regimen inhabilitatem, vel de vicario Generali per mortem Generalis constituto aliter videbatur dicendum, per se inquam potestatem habere emittendi è Societate professos, quia Præpositi Generalis auctoritate fungitur, & in eius locum succedit iuxta ea quæ dicuntur 8. p. constit. cap. 4. §. 5. At hoc privilegium Præposito Generali ob eius officium concessum est; ergo competit eius locum tenenti, & iurisdictionem habenti. Nunquam tamen vicarius ob mortem Generalis constitutus hac potestate vtitur, aut vti potest, sed noui Generalis electionem expectat; quia cum res sit ita grauis, expedit Præpositi Generalis auctoritate expediri, vt dicitur in congregatione 3. generali in fine, vbi de auctoritate vicarij.

11. Denique dubitabis, an Præpositus Generalis teneatur tibi concedere transitum in aliam religionem maxime Carthusiam præcipue si in eam ingressus defecisti? Respondeo raro eam obligationem habere: nam vel illam habere potest; ex eo quod existimet religionem, quam petis, esse Societate absolute perfectiorem, & strictiorem, & hoc non; nam esto Societas ab aliquibus religionibus in corporalibus asperitatibus superetur. At in obseruatione castitatis, paupertatis & obedientiæ, & continua passionum mortificatione à nulla superatur, vt late, & optime probat, Suar. r. 4. de relig. tr. 10. lib. 1. c. 9. per totum, ac proinde Prælatum nullam teneatur indicare absolute perfectiorem, & strictiorem. Ex eo autem quod petita religio speretur tibi fore fructuosior, raro hæc obligatio nasci potest. Tum quia raro hæc spes concipitur supponendo religionem perfectiorem non esse. Et esto hanc spem concedamus, adhuc non teneatur Prælatum tibi licentiam concedere, si Societati vilis, & fructuosus existas; quia bonum religionis tuæ singulari vilitati præferendum est. Quocirca nihilatenus te Societatis instituto inuitem esse sperarique fore vtilem alterius religionis instituto, creio Præpositum Generalem obligatum non esse tibi transitum concedere, Suar. r. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 12. n. 7. §. 13.

PUNCTVM XXVII.

Quæ prohibeantur religioso etiam legitime in aliam religionem translato.

SUMMARIUM.

1. Translati in aliam religionem etiam arctiorem (esto canonicus regularis si) redditur incapax cuiuscumque secularis beneficij curari.
2. Apponitur secundus & tertius casus inhabilitatis. Et ratio redditur.
3. Persona, aduersus quos hæc inhabilitas fertur, sunt mendicantes, quia verè mendicantes sunt in ordinem non mendicantium translati.
4. Assumptus ex ordine mendicantium ad Episcopatum, si Episcopatu deposito in ordinem non mendicantium transferatur constitutione Gregoriana comprehenditur.
5. Enumeratur 1. & 2. pœna lata aduersus mendicantes translatos, vel transferendos in non mendicantes.
6. An sic translati, qui in cathedrali, vel collegiata Ecclesia obtinebant administrationem, prioratus, &c. priuentur.

potest ad professionem ve diximus disp. 2. p. 3. à fortiori admittit dimiti non poterit.

10. Neque obstant in contrarium adducta. Negati enim facile potest Text. in c. statumus loqui precisè de transitu ad strictiorem religionem. cum nullum ibi sit verbum hanc limitationem indicans. Et licet huius textus dispositio restricta sit per Text. in c. licet de Regularib. id intelligendum est non absolute, sed quoad transitum ad strictiorem religionem; quare integra manet dispositio dicti cap. statumus quoad transitum ad laxiorem, vel æqualem. Ex Text. in cap. non est, solum inducitur argumentum negativum, quod in iure infirmum est. Adde illa verba, sine licentia Abbatum non denotant consensum contentus debere excludi, sed potius indicant adesse debere; quia debet esse licentia Abbatum legitima, qualis non est absque contentus consensu in iis, quæ ad bonum religionis, eiusque conservationem pertinent. Ad rationem concedo competere prælaro ratione sui officii hanc licentiæ concessionem, nego tamen eam posse concedere contentu inconfulto.

11. Superest solum dicendum de transitu intra eandem religionem ex vno gradu ad alium, ex gradu inquam illorum, qui choro sunt deputati ad gradum laicorum, ex gradu scholasticorum in Societate ad gradum coadiutorum temporalium, vel e contra; an inquam hæc translatio fieri possit, & ex qua prælaro dicendum est fieri hanc translationem posse; quia nullibi est prohibita, idè quæ passim exercetur. Non enim in hac translatione mutatur religio, sed intra eandem religionem, & vorum obsecrationem exercita, & officia mutas, diversisque ministeriis incumbis, & destinatis: ita sustinet Sorus lib. 10. de iust. g. 5. ar. 3. circa finem verba. Ad not. r. 1. lib. 10. e. 6. g. 7. Sanch. aliis relatis lib. 6. sum. c. 7. n. 80. Quoad causam attingit, distinguendum est; si translatio faciendâ est ex statu inferiori scilicet laicorum ad statum illorum, qui choro sunt deputati nulla specialis causa requiritur præter statum altitudinem, quia est ascensus ex inferiori statu ad superiorem, & ex minus perfectis exercitiis ad superiora. At si translatio e contra faciendâ est, grauis causa adesse debet ob contrariam rationem quia per se est descensus. Illa igitur sufficiens erit, si ad litteras addiscendas, superioraque ministeria exercenda minus aptus existas, cum tamen habilis inueniaris ad inferiora; quia ea mutatio religioni vilior est; vel si speciali affectus, & singulari amore humilibus officiis, & ministeriis laicorum incumbas, quia sic excessum spiritualis profectus, quem ex superioribus ministeriis deducere poterat, compensaturus præsumeris. Nunquam tamen hæc translatio maximè ad inferiorum statum faciendâ est te inuito, nisi forte penam delicti grauis, sic Sanch. dicto. c. 7. n. 81. ramesis Sum. 1. 4. de relig. r. 10. lib. 4. c. 17. n. 9. videatur contrarium sentire in Societate. 12. A quo autem prælaro hæc translatio faciendâ est? Sanch. dicto loco cenfer à solo Provinciali, vel Generali fieri posse, & cum consensu contentus; quia est res grauis. At ex legitimo per se ab immediato prælaro contentus posse fieri; quia integre, & plenè bonorum & personarum contentus administratio illi commissa est; neque video causam, ob quam ad Provinciale debet esse recursus, præcipue cum Provinciali, vel Generali relinquatur potestas hanc translationem reuocandi, si expedire iudicauerint. Dixi per se; quia ex vltu, & consuetudine religionis, vel specialis ordinatione poterit esse hæc translatio Provinciali, vel Generali referata, sicuti in Societate I. E. S. V. vt bene notauit Sanch. dicto. c. 7. n. 81. est Generali referata, atque, adeo nec Rector collegii, nec dum Provinciali Generali inconfulto hanc translationem ex vno in alium gradum facere possunt. Solum enim Provinciali permittitur, reg. 67. eiusdem. intra biennium applicare gradui scholasticum, vel laicorum, quos indifferenter receperit. Sed hæc non est translatio ex vno in alium statum, sed vnus determinatio.

§. IV.

Quousque spectatis religionum priuilegiis liceat transitus ad religionem strictiorem, æquæ, vel minus strictam.

S V M M A R I V M.

1. Expenduntur priuilegia concessa Societati I. E. S. V.
2. Pontifex non interdixit iussit transiunt in aliam religionem, sed ne fieret absque eius, vel Præpositi Generalis licentia.
3. An si ante tempus à superiore præfixum mutes propositum transiendi, vel cognoscas in religione non esse admittendum, tenearis ad propriam redire.
4. Contrarium dicendum est, Et statisti rationi dubitandi.
5. An Societas, ex cuius licentia Carthusiam, vel aliam religionem ingressus teneatur redeuntem recipere? Sub distinctione respondetur.
6. Religio, ad quam ex facultate legitima transiit recipere non potest animo concedendi licentiam, vt extra clausuram perpetuo, vel per multos annos maneat, nisi Ferd. à Caltio Sum. Mor. Pars 111.

- causa graui existente.
7. An Generalis Societatis possit scholaribus, & professis permittere transitum ad religionem laxiorem. Proponitur negatiua sententia.
 8. Affirmatiua verior est.
 9. An Societas possit modum Generali Præposito prescribere vtendi hoc priuilegio? Distinguitur de valido, & licito vsu.
 10. An alius à Præposito Generali possit concedere professis transitum in aliam religionem? Præcedit dubitatio de congregatione, & vicario generali.
 11. Præpositus Generalis, nisi Societatis instituto inuicilis sit spererisque fore vtilis alterius & religionis instituto obligatus non est sibi transitum concedere.

1. Non est animus inuestigare priuilegia omnibus religionibus concessa, sed tantum concessa Societati I. E. S. V. Quilibet enim religiosus propriæ suæ religionis priuilegia noscet. Igitur in Societate I. E. S. V. est priuilegium concessum à Paulo III. in Bulla incipiente, Licet debetum, edita anno 1529. & habetur in litteris Apostolicis pag. 33. & est priuilegium concessum à Pio V. in Bulla incipiente, Equum reputamus, edita anno 1565. & habetur in litteris Apostolicis pag. 94. vt nullus siue professus, siue scholasticus, siue coadiutor ad alium ordinem præterquam Carthusiensem transire possit, nisi de expressa licentia ipsius Præpositi, aut Sedis Apostolicæ sub pena excommunicationis referatæ Pontifici, vel Societatis Præposito tam aduersus recipientes quam receptos, declaratque transitum esse nullum. Volenti autem ad Carthusiam transire tempus trium mensium est præscribendum, ad alium verò ordinem Generalis Præpositi arbitrio relinquatur. Quod si intra dictum tempus non ingreditur, vel non admittitur, vel non perseverat ad Societatem redire teneatur sub prædicta excommunicatione, quam tam ipse, quam illum recipientes, vel ei auxilium, consilium, vel fauorem præstantes incurruntsic habetur in dicta bulla Pij V. & referitur in compend. priuileg. Societ. I. E. S. V. verbo apostata §. 9. Insuper concessit Pius V. viuz vocis oraculo, vt in eodem compendio verbo apostata §. 11. referatur. confirmatumque est à Gregor. XIII. in Bulla incipiente, Dilecti filii, edita anno 1584. vt quilibet à Societate semel tantum absque Præpositi Generalis consensu tentare possit Carthusiam ingressum cuius gratiæ communicationem aliis religionibus interdixit. Præterea Greg. XIII. in sua bulla incipiente, Cum alias felicitate recordationis, edita anno 1582. intendens dubitationem tollere, quæ ex supradictis priuilegiis ortiri videbatur; an inquam Præpositus Generalis possit etiam professos ex causis id exigentibus ab ipsa Societate emittere, aut eis sic emissis liberum sit de eius licentia se ad quemuis alium mendicantium, vel non mendicantium ordinem transferre. Re perpenfa, diligentiuseque examinata Societatis puritati, atque incremento, emissorumque pro tempore saluti consulere volens statuit, vt deinceps, in perpetuum liceat dicto Generali Præposito, quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, eosque de ipsius prælati licentia, non raptum ad Carthusiensem, sed ad quemuis alium mendicantium, vel non mendicantium paris, laxioris aut auctioris obleruantie ordinem per ipsum Præpositum illis præscribendum, de consensu tamen superiorum loci illius qui destinabuntur, demigrare, & c. interdicitque hæc gratiam communicari aliis religionibus. Denique Paul. V. anno 1600. 31. Aprilis. Carmelitis discolcatis concessit neminem de suo ordine posse ad Carthusiam transire, nisi petita, & obienta facultate à suis superioribus, quam facultatem sibi Generalis referauit. Quo priuilegio vtique Societas per viam communicationis, iuxta bullam Pij V. quæ incipit, dum in de se, editam anno 1571. & iuxta bullam Greg. XIII. editam anno 1575. incipientem, Decet Romanum Pontificem, & notauit Sanch. lib. 6. sum. c. 7. n. 31. Ex quibus omnibus inferret Societatis religiofos ad nullam religionem etiam Carthusiam transire posse sin Sedis Apostolicæ, vel Præpositi Generalis consensu, Præpositi tuncque Generalis transitum concedere posse etiam ad religionem laxiorem iis, quo e Societate emittere iudicauerit.

2. Superfluit tamen aliqua difficultates enodandæ pro maiori dictorum priuilegiorum intelligentia. Prima difficultas est; qua ratione Pontifici liceat Societatis religiofos transitum in omnem religionem interdiceret? Ratio difficultatis est; quia vel iudicat Societatem omnium religionum strictissimam, vel credit aliquam strictiorem esse. Primum non videtur affirmandum. Quia maior, vel minor religionis strictio, & perfectio difficile cognoscitur. Neque humilitas Societatis, quæ se omnium religionum minimam recognoscit, pareretur se omnibus antefere. Et præterea quia Paul. III & Pius V. permittunt Societatis religiofos solum vnicum transitum in Carthusiam, ergo saltem Carthusiam iudicatur Societate strictior. Quod non leuiter confirmari potest ex extrinsecâ viam, de Regularib. concedente omnibus mendicantibus transitum ad Carthusiam. Si autem aliqua alia religio vel ex mendicantibus, vel ex non mendicantibus strictior Societate est, nequit Pontifex,

